

Bruxelles, 11 iulie 2023
(OR. en)

11142/1/23
REV 1

ECOFIN 667
UEM 201
SOC 493
EMPL 344
COMPET 688
ENV 767
EDUC 280
RECH 312
ENER 403
JAI 913
GENDER 144
ANTIDISCRIM 138
JEUN 182
SAN 419

NOTĂ

Sursă:	Secretariatul General al Consiliului
Destinatar:	Comitetul Reprezentanților Permanenți / Consiliul
Nr. doc. ant.:	11142/23
Nr. doc. Csie:	COM(2023) 612 final
Subiect:	RECOMANDAREA CONSILIULUI privind Programul național de reformă al Italiei pentru 2023 și care include un aviz al Consiliului privind Programul de stabilitate al Italiei pentru 2023

În continuare, se pune la dispoziția delegațiilor proiectul de recomandare a Consiliului sus-menționat, astfel cum a fost discutat de Consiliu și de Consiliul European, pe baza Recomandării Comisiei COM(2023) 612 final.

RECOMANDAREA CONSILIULUI

din ...

**privind Programul național de reformă al Italiei pentru 2023 și care include un aviz al
Consiliului privind Programul de stabilitate al Italiei pentru 2023**

CONSILIUL UNIUNII EUROPENE,

având în vedere Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, în special articolul 121
alineatul (2) și articolul 148 alineatul (4),

având în vedere Regulamentul (CE) nr. 1466/97 al Consiliului din 7 iulie 1997 privind consolidarea
supravegherii pozițiilor bugetare și supravegherea și coordonarea politicilor economice¹, în special
articolul 5 alineatul (2),

având în vedere Regulamentul (UE) nr. 1176/2011 al Parlamentului European și al Consiliului din
16 noiembrie 2011 privind prevenirea și corectarea dezechilibrelor macroeconomice², în special
articolul 6 alineatul (1),

având în vedere recomandarea Comisiei Europene,

având în vedere rezoluțiile Parlamentului European,

având în vedere concluziile Consiliului European,

având în vedere avizul Comitetului pentru ocuparea forței de muncă,

¹ JO L 209, 2.8.1997, p. 1.

² JO L 306, 23.11.2011, p. 25.

având în vedere avizul Comitetului economic și financiar,

având în vedere avizul Comitetului pentru protecție socială,

având în vedere avizul Comitetului pentru politică economică,

întrucât:

- (1) Regulamentul (UE) 2021/241 al Parlamentului European și al Consiliului³, care a instituit Mecanismul de redresare și reziliență (denumit în continuare „mecanismul”), a intrat în vigoare la 19 februarie 2021. Mecanismul oferă statelor membre sprijin financiar pentru implementarea reformelor și a investițiilor, dând astfel un impuls bugetar finanțat de Uniune. În concordanță cu prioritățile semestrului european, mecanismul contribuie la o redresare economică favorabilă incluziunii și la implementarea unor reforme și investiții sustenabile, care stimulează creșterea, în special reforme și investiții pentru a promova tranziția verde și tranziția digitală și pentru a face mai reziliente economiile statelor membre. De asemenea, mecanismul contribuie la consolidarea finanțelor publice și la stimularea creșterii economice și a creării de locuri de muncă pe termen mediu și lung, la îmbunătățirea coeziunii teritoriale în cadrul Uniunii și la sprijinirea continuării punerii în aplicare a Pilonului european al drepturilor sociale. Contribuția financiară maximă pentru fiecare stat membru acordată în cadrul mecanismului a fost actualizată la 30 iunie 2022, în conformitate cu articolul 11 alineatul (2) din Regulamentul (UE) 2021/241.

³ Regulamentul (UE) 2021/241 al Parlamentului European și al Consiliului din 12 februarie 2021 de instituire a Mecanismului de redresare și reziliență (JO L 57, 18.2.2021, p. 17).

- (2) La data de 22 noiembrie 2022, Comisia a adoptat Analiza anuală a creșterii durabile pentru 2023, care marchează începutul semestrului european din 2023 pentru coordonarea politicilor economice. La data de 23 martie 2023, Consiliul European a aprobat prioritățile Analizei anuale a creșterii durabile, care sunt axate pe cele patru dimensiuni ale sustenabilității competitive. Totodată, la 22 noiembrie 2022, Comisia a adoptat, pe baza Regulamentului (UE) nr. 1176/2011, Raportul privind mecanismul de alertă pentru 2023, în care a identificat Italia ca fiind unul dintre statele membre care pot fi afectate de dezechilibre sau care pot fi în pericol de a fi afectate de dezechilibre și pentru care ar fi necesar un bilanț aprofundat. La 14 decembrie 2022, Comisia a adoptat un aviz privind proiectul de plan bugetar pentru 2023 al Italiei. La 22 noiembrie 2022, Comisia a adoptat, de asemenea, o recomandare de recomandare a Consiliului privind politica economică a zonei euro și o propunere de raport comun pentru 2023 privind ocuparea forței de muncă, care analizează punerea în aplicare a orientărilor pentru politicile de ocupare a forței de muncă și a principiilor Pilonului european al drepturilor sociale. Consiliul a adoptat Recomandarea privind politica economică a zonei euro⁴ (denumită în continuare „Recomandarea pentru 2023 privind zona euro”) la 16 mai 2023 și Raportul comun privind ocuparea forței de muncă la 13 martie 2023.
- (3) Deși economiile Uniunii dau dovadă de o reziliență remarcabilă, contextul geopolitic continuă să aibă un impact negativ. Întrucât Uniunea susține cu fermitate Ucraina, agenda de politică economică și socială a Uniunii se axează pe reducerea pe termen scurt a impactului negativ al șocurilor energetice asupra gospodăriilor și întreprinderilor vulnerabile, precum și pe menținerea eforturilor de realizare a tranziției verzi și a celei digitale, de sprijinire a creșterii durabile și favorabile incluziunii, de protejare a stabilității macroeconomice și de creștere a rezilienței pe termen mediu. De asemenea, agenda Uniunii se axează în mare măsură pe creșterea competitivității și a productivității Uniunii.

⁴ Recomandarea Consiliului din 16 mai 2023 privind politica economică a zonei euro (JO C 180, 23.5.2023, p. 1).

- (4) La data de 1 februarie 2023, Comisia a publicat o comunicare intitulată „Un plan industrial al Pactului verde pentru era cu zero emisii nete” (denumită în continuare „Planul industrial al Pactului verde”) în scopul de a spori competitivitatea industriei cu zero emisii nete a Uniunii și de a sprijini tranziția rapidă către neutralitatea climatică. Planul completează eforturile desfășurate în prezent în cadrul Pactului verde european și al REPowerEU. Planul urmărește, de asemenea, să asigure un mediu mai favorabil pentru extinderea capacității Uniunii de producție a tehnologiilor și a produselor cu zero emisii nete care sunt necesare pentru a îndeplini obiectivele ambițioase ale Uniunii în materie de climă și să asigure accesul la materiile prime critice relevante, inclusiv prin diversificarea surselor de aprovizionare, exploatarea adecvată a resurselor geologice din statele membre și maximizarea reciclării materiilor prime. Planul industrial al Pactului verde este articulat în jurul a patru piloni: un mediu de reglementare previzibil și simplificat, acces mai rapid la finanțare, îmbunătățirea competențelor și comerțul deschis pentru lanțuri de aprovizionare reziliente. La data de 16 martie 2023, Comisia a publicat o comunicare ulterioară intitulată „Competitivitatea pe termen lung a UE: perspectiva după 2030”, care este structurată în jurul a nouă factori determinanți care se susțin reciproc, cu obiectivul de a acționa în direcția instituirii unui cadru de reglementare care să stimuleze creșterea. Comunicarea stabilește priorități de politică ce vizează să asigure în mod activ realizarea de îmbunătățiri structurale, efectuarea de investiții bine direcționate și adoptarea de măsuri de reglementare pentru competitivitatea pe termen lung a Uniunii și a statelor sale membre. Recomandările de mai jos contribuie la abordarea acestor priorități.

- (5) În 2023, semestrul european pentru coordonarea politicilor economice continuă să evolueze în concordanță cu punerea în aplicare a mecanismului. Implementarea integrală a planurilor de redresare și reziliență rămâne esențială pentru îndeplinirea priorităților de politică din cadrul semestrului european, întrucât planurile respective abordează toate recomandările relevante specifice fiecărei țări emise în ultimii ani sau un subset semnificativ al recomandărilor respective. Recomandările specifice fiecărei țări pentru 2019, 2020 și 2022 rămân la fel de relevante pentru planurile de redresare și reziliență revizuite, actualizate sau modificate în conformitate cu articolele 14, 18 și 21 din Regulamentul (UE) 2021/241.
- (6) Regulamentul (UE) 2023/435 al Parlamentului European și al Consiliului⁵ (denumit în continuare „Regulamentul REPowerEU”), care a fost adoptat la data de 27 februarie 2023, vizează eliminarea treptată într-un termen scurt a dependenței Uniunii de importurile de combustibili fosili din Rusia. Acest lucru va contribui la securitatea energetică și la diversificarea aprovizionării cu energie a Uniunii, sporind, în același timp, utilizarea surselor regenerabile de energie, capacitățile de stocare a energiei și eficiența energetică. Regulamentul REPowerEU permite statelor membre să adauge un nou capitol, privind REPowerEU, în planurile lor naționale de redresare și reziliență pentru a finanța reforme și investiții esențiale care vor contribui la atingerea obiectivelor REPowerEU. Reformele și investițiile respective vor contribui, de asemenea, la creșterea competitivității industriei cu zero emisii nete a Uniunii, astfel cum se subliniază în Planul industrial al Pactului verde, precum și la abordarea recomandărilor specifice fiecărei țări legate de energie care le-au fost adresate statelor membre în 2022 și, după caz, în 2023. Regulamentul REPowerEU introduce o nouă categorie de sprijin financiar nerambursabil, pus la dispoziția statelor membre pentru a finanța, în cadrul planurilor lor de redresare și reziliență, noi reforme și investiții legate de energie.

⁵ Regulamentul (UE) 2023/435 al Parlamentului European și al Consiliului din 27 februarie 2023 de modificare a Regulamentului (UE) 2021/241 în ceea ce privește capitolele privind REPowerEU din planurile de redresare și reziliență și de modificare a Regulamentelor (UE) nr. 1303/2013, (UE) 2021/1060 și (UE) 2021/1755 și a Directivei 2003/87/CE (JO L 63, 28.2.2023, p. 1).

- (7) La data de 8 martie 2023, Comisia a adoptat o comunicare care oferă orientări de politică bugetară pentru 2024 (denumită în continuare „comunicarea din 8 martie 2023”). Scopul său este de a sprijini pregătirea programelor de stabilitate și de convergență ale statelor membre, consolidând astfel coordonarea politicilor. Comisia a reamintit că la sfârșitul anului 2023 va fi dezactivată clauza derogatorie generală din Pactul de stabilitate și de creștere. Aceasta a solicitat ca politicile fiscal-bugetare din perioada 2023-2024 să asigure sustenabilitatea datoriei pe termen mediu și să sporească creșterea economică potențială într-o manieră durabilă și a invitat statele membre să prezinte în programele lor de stabilitate și de convergență pentru 2023 modul în care planurile lor fiscal-bugetare vor asigura respectarea valorii de referință a deficitului din tratat de 3 % din produsul intern brut (PIB) și vor asigura o reducere plauzibilă și continuă a datoriei sau menținerea datoriei la niveluri prudente pe termen mediu. Comisia a invitat, de asemenea, statele membre să elimine treptat măsurile fiscal-bugetare naționale introduse pentru a proteja gospodăriile și întreprinderile de șocul prețurilor la energie, începând cu măsurile care au un caracter mai puțin specific. Comisia a precizat că, în cazul în care ar fi necesară prelungirea măsurilor de sprijin ca urmare a unor noi presiuni cauzate de prețurile la energie, statele membre ar trebui să orienteze mai bine astfel de măsuri către gospodăriile și întreprinderile vulnerabile. Comisia a afirmat că recomandările în domeniul fiscal-bugetar ar urma să fie cuantificate și diferențiate. În plus, astfel cum se propune în comunicarea sa din 9 noiembrie 2022 referitoare la orientările privind o reformă a cadrului de guvernare economică al UE, recomandările în domeniul fiscal-bugetar ar urma să fie formulate pe baza cheltuielilor primare nete. Comisia a recomandat ca toate statele membre să continue să protejeze investițiile finanțate la nivel național și să asigure utilizarea eficace a mecanismului și a altor fonduri ale Uniunii, având în vedere în special obiectivele în materie de tranziție verde și tranziție digitală, precum și pe cele în materie de reziliență. Comisia a precizat că va propune Consiliului lansarea, în primăvara anului 2024, a unor proceduri aplicabile deficitelor excesive bazate pe deficit, ținând cont de datele privind execuția bugetară pentru 2023, în concordanță cu dispozițiile legale existente.

- (8) La data de 26 aprilie 2023, Comisia a prezentat propuneri legislative ce vizează realizarea unei reforme cuprinzătoare a normelor de guvernare economică ale Uniunii. Obiectivul principal al acestor propuneri este de a consolida sustenabilitatea datoriei publice și de a promova o creștere durabilă și incluzivă în toate statele membre, prin intermediul reformelor și al investițiilor. În propunerile sale, Comisia urmărește să îmbunătățească asumarea responsabilității la nivel național, să simplifice cadrul și să se concentreze într-o mai mare măsură pe obiectivele pe termen mediu, împreună cu o aplicare eficace și mai coerentă a normelor. Potrivit concluziilor Consiliului din 14 martie 2023 referitoare la orientările privind o reformă a cadrului de guvernare economică al UE, obiectivul este de a finaliza activitatea legislativă în 2023.
- (9) La 30 aprilie 2021, Italia a transmis Comisiei planul său național de redresare și reziliență, în conformitate cu articolul 18 alineatul (1) din Regulamentul (UE) 2021/241. În temeiul articolului 19 din Regulamentul (UE) 2021/241, Comisia a evaluat relevanța, eficacitatea, eficiența și coerența planului de redresare și reziliență, în conformitate cu orientările privind evaluarea prevăzute în anexa V la regulamentul menționat. La 13 iulie 2021, Consiliul a adoptat Decizia de punere în aplicare de aprobare a evaluării planului de redresare și reziliență al Italiei⁶. Eliberarea tranșelor este condiționată de adoptarea, în conformitate cu articolul 24 alineatul (5) din Regulamentul (UE) 2021/241, a unei decizii a Comisiei care să confirme faptul că Italia a atins în mod satisfăcător jaloanele și țintele relevante stabilite în decizia de punere în aplicare a Consiliului. Atingerea în mod satisfăcător a acestor jaloane și ținte implică faptul că nu s-au înregistrat regresive privind jaloanele și țintele anterioare care fuseseră deja atinse.
- (10) La 2 mai 2023, Italia și-a prezentat Programul național de reformă pentru 2023 și Programul de stabilitate pentru 2023, în conformitate cu articolul 4 alineatul (1) din Regulamentul (CE) nr. 1466/97. Pentru a se ține seama de legăturile dintre cele două programe, acestea au fost evaluate în același timp. În conformitate cu articolul 27 din Regulamentul (UE) 2021/241, Programul național de reformă pentru 2023 reflectă, de asemenea, raportarea bianuală efectuată de Italia cu privire la progresele înregistrate în implementarea planului său de redresare și reziliență.

⁶ ST 10160/21 INIT; ST 10160/21 ADD 1; ST 10160/21 ADD 1 REV 1; ST 10160/21 ADD 1 REV 2; ST 10160/21 ADD 1 REV 2 COR 1.

- (11) La 24 mai 2023, Comisia a publicat raportul de țară din 2023 pentru Italia. În acest raport, Comisia a evaluat progresele realizate de Italia în ceea ce privește punerea în aplicare a recomandărilor relevante specifice acestei țări care au fost adoptate de Consiliu în perioada 2019-2022 și a făcut bilanțul implementării de către Italia a planului său de redresare și reziliență. Pe baza analizei respective, în raportul de țară au fost identificate deficiențe în ceea ce privește provocările care nu sunt abordate sau sunt abordate doar parțial în planul de redresare și reziliență, precum și provocări noi și emergente. De asemenea, raportul de țară a evaluat progresele realizate de Italia în ceea ce privește punerea în aplicare a Pilonului european al drepturilor sociale și îndeplinirea obiectivelor principale ale Uniunii în materie de ocupare a forței de muncă, de competențe și de reducere a sărăciei, precum și progresele înregistrate în ceea ce privește atingerea obiectivelor de dezvoltare durabilă ale Organizației Națiunilor Unite.

(12) În temeiul articolului 5 din Regulamentul (UE) nr. 1176/2011, Comisia a efectuat un bilanț aprofundat pentru Italia și a publicat rezultatele acestuia la 24 mai 2023. Comisia a concluzionat că Italia se confruntă cu dezechilibre macroeconomice excesive. În special, deși s-au înregistrat unele îmbunătățiri, persistă vulnerabilități legate de nivelul ridicat al datoriei publice și de creșterea slabă a productivității, în contextul fragilității pieței forței de muncă și al unor deficiențe de pe piețele financiare, care au relevanță transfrontalieră. În ultimii ani, vulnerabilitățile cu care se confruntă în mod tradițional Italia s-au atenuat într-o oarecare măsură, dar rămân importante și se preconizează că nu vor dispărea rapid. Persistența unei creșteri slabe a productivității a reprezentat unul din principalii factori responsabili de faptul că Italia înregistrează de mult timp o creștere economică modestă, care frânează reducerea datoriei publice, are un impact negativ asupra oportunităților de ocupare a forței de muncă și asupra bilanțurilor băncilor. Ponderea datoriei publice a continuat să scadă în 2022, corelată cu redresarea economică. Ea rămâne însă ridicată și constituie o provocare substanțială pentru sustenabilitatea finanțelor publice. Se preconizează că ponderea datoriei publice va scădea și mai mult până în 2024, dar va crește pe termen mediu în absența unor măsuri de consolidare. Guvernul a pus în aplicare măsuri suplimentare pentru a sprijini reziliența sectorului financiar, iar nivelul creditelor neperformante a scăzut în mod semnificativ, dar băncile sunt în continuare expuse într-o măsură importantă riscului suveran. S-au înregistrat unele progrese în ceea ce privește politicile de combatere a dezechilibrelor, dar sunt necesare eforturi susținute, iar implementarea planului de redresare și reziliență rămâne principala prioritate de politică, deoarece include reforme cuprinzătoare și investiții importante. Pentru a angaja datoria publică ridicată pe o traiectorie descendentă fermă, în contextul creșterii costurilor cu serviciul datoriei și al costurilor legate de îmbătrânirea populației, este nevoie de o abordare multidimensională, bazată pe politici fiscal-bugetare prudente, cu excedente primare adecvate, cu investiții și reforme care să stimuleze creșterea, cu asigurarea respectării într-o mai mare măsură a obligațiilor fiscale, precum și cu o utilizare eficientă a resurselor naționale și a celor ale Uniunii. Italia se confruntă cu provocări care, pe lângă o implementare susținută și solidă a planului de redresare și reziliență, ar putea fi abordate prin eforturi de politică suplimentare, în special în domeniul impozitării, al cadrului fiscal-bugetar și al sistemelor de pensii, precum și în domeniul demografiei, al pieței forței de muncă și al energiei.

- (13) În conformitate cu datele validate de Eurostat, deficitul public al Italiei a scăzut de la 9,0 % din PIB în 2021 la 8,0 % în 2022, în timp ce datoria publică a scăzut de la 149,9 % din PIB la sfârșitul anului 2021 la 144,4 % la sfârșitul anului 2022. La 24 mai 2023, Comisia a emis un raport în temeiul articolului 126 alineatul (3) din tratat. Raportul respectiv a analizat situația bugetară a Italiei, întrucât deficitul său public în 2022 a depășit valoarea de referință de 3 % din PIB prevăzută în tratat, în timp ce datoria sa publică a depășit valoarea de referință de 60 % din PIB prevăzută în tratat și nu a respectat criteriul de referință privind reducerea datoriei. Conform concluziilor raportului, nu au fost îndeplinite criteriile privind deficitul și datoria. În conformitate cu comunicarea sa din 8 martie 2023, Comisia nu a propus deschiderea unor noi proceduri aplicabile deficitelor excesive în primăvara anului 2023. Comisia a declarat ulterior că va propune Consiliului lansarea, în primăvara anului 2024, a unor proceduri aplicabile deficitelor excesive bazate pe deficit, ținând cont de datele privind execuția bugetară pentru 2023. Italia ar trebui să țină seama de acest lucru în execuția bugetului său pentru 2023 și la pregătirea proiectului său de plan bugetar pentru 2024.

(14) Soldul bugetului public a fost afectat de noul tratament statistic al unora dintre creditele fiscale pentru renovarea locuințelor, înregistrate în prezent ca transferuri de capital și care au fost în cea mai mare parte înregistrate ca sume de primit în perioada 2021-2022⁷. Soldul bugetului public a fost de asemenea afectat de măsurile de politică fiscal-bugetară adoptate pentru a atenua impactul economic și social al creșterii prețurilor la energie. În 2022, printre astfel de măsuri de politică fiscal-bugetară care implică reducerea veniturilor s-au numărat măsurile de control al taxelor generale de sistem în sectorul energiei electrice și al gazelor, reducerea cotei de TVA la gaz, reducerea accizelor pe prețurile combustibililor, reducerea contribuțiilor de asigurări sociale ale lucrătorilor cu venituri sub un anumit prag, în timp ce astfel de măsuri de politică fiscal-bugetară care implică o creștere a cheltuielilor au inclus subvențiile pentru întreprinderile din sectorul energiei electrice și al gazelor, majorarea primei sociale pentru facturile la energie electrică și gaze ale gospodăriilor cu venituri mici, acordarea de alocații în funcție de resurse pentru lucrători, pensionari și șomeri și mărirea pensiilor pentru limită de vârstă cu 2 % în octombrie 2022, înainte de indexarea legală în funcție de inflație, care ar fi trebuit în mod normal să aibă loc în 2023. Costul măsurilor respective a fost parțial compensat de noile impozite pe profiturile excepționale ale producătorilor și furnizorilor de energie și de veniturile rezultate din mecanismul de compensare cu privire la prețul energiei electrice produse din surse regenerabile, precum și din aplicarea unui mecanism de compensare în sectorul energiei electrice, care se consideră că pune în aplicare Regulamentul (UE) 2022/1854 al Consiliului⁸ privind o intervenție de urgență pentru abordarea problemei prețurilor ridicate la energie. Comisia estimează costul bugetar net al măsurilor respective la 2,5 % din PIB în 2022. Soldul bugetului public a fost, de asemenea, afectat de costul bugetar al protecției temporare acordate persoanelor strămutate din Ucraina, estimat la 0,1 % din PIB în 2022. În același timp, costul estimat al măsurilor temporare de urgență legate de criza provocată de pandemia de COVID-19 a scăzut la 1,1 % din PIB în 2022, de la 3,4 % în 2021, întrucât guvernul a eliminat treptat majoritatea măsurilor luate ca răspuns la criza provocată de pandemia de COVID-19.

⁷ Noul tratament statistic a presupus revizuirea în sens crescător a deficitului cu 1,8 puncte procentuale din PIB în 2021. Se estimează că în 2022 creditele fiscale vizate de noul tratament statistic au avut un efect de creștere a deficitului cu 2,6 puncte procentuale din PIB.

⁸ Regulamentul (UE) 2022/1854 al Consiliului din 6 octombrie 2022 privind o intervenție de urgență pentru abordarea problemei prețurilor ridicate la energie (JO L 261 I, 7.10.2022, p. 1).

- (15) La 18 iunie 2021, Consiliul a recomandat ca, în 2022, Italia⁹ să utilizeze mecanismul pentru a finanța investiții suplimentare în sprijinul redresării, urmărind în același timp politici bugetare prudente. În plus, Consiliul a recomandat Italiei să mențină investițiile finanțate la nivel național. Consiliul a recomandat, de asemenea, Italiei să limiteze creșterea cheltuielilor curente finanțate la nivel național.
- (16) Potrivit estimărilor Comisiei, orientarea fiscal-bugetară¹⁰ în 2022 a fost expansionistă, fiind de -3,2 % din PIB. Conform recomandării Consiliului, Italia a continuat să sprijine redresarea prin investiții finanțate din mecanism. Cheltuielile finanțate prin granturi din cadrul mecanismului și prin alte fonduri ale Uniunii s-au ridicat la 0,9 % din PIB în 2022 (0,4 % din PIB în 2021). Investițiile finanțate la nivel național au avut o contribuție neutră la orientarea fiscal-bugetară¹¹. Prin urmare, Italia a menținut investițiile finanțate la nivel național, astfel cum recomandase Consiliul. În același timp, creșterea cheltuielilor curente primare finanțate la nivel național (fără noile măsuri privind veniturile) a avut o contribuție expansionistă de 2,4 puncte procentuale la orientarea fiscal-bugetară. Această contribuție expansionistă semnificativă a inclus impactul suplimentar al măsurilor de politică fiscal-bugetară adoptate pentru a atenua impactul economic și social al creșterii prețurilor la energie (costuri bugetare nete suplimentare de 2,2 % din PIB), precum și costurile legate de oferirea de protecție temporară persoanelor strămutate din Ucraina (0,1 % din PIB). Prin urmare, Italia a menținut sub control într-o măsură suficientă creșterea cheltuielilor curente finanțate la nivel național.

⁹ Recomandarea Consiliului din 18 iunie 2021 care include un aviz al Consiliului privind Programul de stabilitate al Italiei pentru 2021 (JO C 304, 29.7.2021, p. 53).

¹⁰ Orientarea fiscal-bugetară este măsurată ca variație a cheltuielilor primare (fără măsurile discreționare privind veniturile), din care sunt excluse măsurile temporare de urgență legate de criza provocată de pandemia de COVID-19, dar sunt incluse cheltuielile finanțate prin sprijin nerambursabil (granturi) din mecanism și prin alte fonduri ale Uniunii, în raport cu creșterea potențială pe termen mediu. Pentru mai multe detalii, a se vedea caseta 1 din tabelele cu statistici bugetare.

¹¹ Se preconizează că alte cheltuieli de capital finanțate la nivel național vor avea o contribuție expansionistă de 0,3 puncte procentuale din PIB. Acest lucru se explică prin creșterea cheltuielilor legate de creditele fiscale pentru lucrările de renovare a clădirilor, care sunt înregistrate ca transferuri de capital.

- (17) Scenariul macroeconomic care stă la baza previziunilor bugetare din Programul de stabilitate pentru 2023 este în concordanță cu previziunile Comisiei din primăvara anului 2023 atât pentru 2023, cât și pentru 2024. Guvernul estimează că PIB-ul real va crește cu 1,0 % în 2023 și cu 1,5 % în 2024. Prin comparație, previziunile Comisiei din primăvara anului 2023 estimează o creștere ușor mai mare a PIB-ului real, de 1,2 % în 2023, și oarecum mai scăzută, de 1,1 %, în 2024, în principal din cauza unei contribuții mai mici a investițiilor, pe care guvernul preconizează să o mărească cu 3,4 % de la an la an, în timp ce în previziunile Comisiei creșterea respectivă era estimată la 1,4 %.
- (18) În Programul său de stabilitate pentru 2023, guvernul estimează că deficitul public va scădea la 4,5 % din PIB în 2023. Această scădere din 2023 s-ar datora în principal reducerii transferurilor de capital legate de creditele fiscale care sprijină investițiile private în eficiența energetică a locuințelor, scăderii remunerațiilor acordate angajaților ca urmare a reînnoirii retroactive a contractelor de achiziții publice pentru perioada 2019-2021, pentru care o parte substanțială a arieratelor a fost înregistrată în 2022, reducerii subvențiilor pentru producție, coroborată cu reducerea creditelor fiscale acordate întreprinderilor din sectorul energiei electrice și al gazelor și scăderii cheltuielilor cu dobânzile, care se explică în principal prin randamentele mai mici ale obligațiunilor de stat indexate în funcție de inflație. Potrivit Programului de stabilitate pentru 2023, se estimează că ponderea datoriei publice în PIB va scădea de la 144,4 % la sfârșitul anului 2022 la 142,1 % la sfârșitul anului 2023. Conform previziunilor Comisiei din primăvara anului 2023, se preconizează că deficitul public va fi de 4,5 % din PIB în 2023. Aceste estimări sunt în concordanță cu deficitul preconizat în Programul de stabilitate pentru 2023. În previziunile Comisiei din primăvara anului 2023 se estimează o pondere mai mică a datoriei publice în PIB, de 140,4 % la sfârșitul anului 2023. Diferența se datorează unei creșteri nominale mai mari a PIB-ului în previziunile Comisiei din primăvara anului 2023.

(19) Se preconizează că în 2023 soldul bugetului public va continua să fie afectat de măsurile adoptate pentru a atenua impactul economic și social al creșterii prețurilor la energie. Este vorba de măsurile adoptate în 2022 care continuă să se aplice, în special subvenții pentru întreprinderile din sectorul energiei electrice și al gazelor, măsuri de control al taxelor generale de sistem în sectorul gazelor naturale, reducerea cotei de TVA pentru gaze și reducerea contribuțiilor de asigurări sociale ale lucrătorilor cu venituri sub un anumit prag, precum și de noi măsuri, cum ar fi o primă pentru încălzire pentru toate gospodăriile pentru perioada cuprinsă între octombrie și decembrie 2023. Costul măsurilor respective este în continuare compensat parțial de impozitele pe profiturile excepționale ale producătorilor și furnizorilor de energie. Luând în considerare veniturile respective, costul bugetar net în 2003 al măsurilor de sprijin este estimat în previziunile Comisiei din primăvara anului 2023 la 1,0 % din PIB¹². În 2023, majoritatea măsurilor vizează gospodăriile sau întreprinderile cele mai vulnerabile, chiar dacă cea mai mare parte din măsurile de sprijin în domeniul energiei nu mențin pe deplin semnalul de preț pentru reducerea cererii de energie și sporirea eficienței energetice. Prin urmare, cuantumul măsurilor de sprijin specifice, care trebuie luat în considerare la evaluarea conformității cu Recomandarea Consiliului din 12 iulie 2022¹³, este estimat în previziunile Comisiei din primăvara anului 2023 ca fiind de 0,7 % din PIB în 2023 (comparativ cu 1,2 % din PIB în 2022). În fine, se preconizează că în 2023 soldul bugetului public va beneficia de pe urma eliminării treptate a tuturor măsurilor temporare de urgență legate de criza provocată de pandemia de COVID-19, care au fost estimate la 1,1 % din PIB.

¹² Cifra respectivă reprezintă nivelul costurilor bugetare anuale ale măsurilor respective și include veniturile și cheltuielile curente, precum și, dacă este cazul, măsurile privind cheltuielile de capital.

¹³ Recomandarea Consiliului din 12 iulie 2022 privind Programul național de reformă al Italiei pentru 2022 și care include un aviz al Consiliului privind Programul de stabilitate al Italiei pentru 2022 (JO C 334, 1.9.2022, p. 96).

- (20) În recomandarea sa din 12 iulie 2022, Consiliul a recomandat ca Italia să asigure în 2023 o politică fiscal-bugetară prudentă, în special prin limitarea creșterii cheltuielilor curente primare finanțate la nivel național sub nivelul creșterii potențiale a producției pe termen mediu¹⁴, ținând seama de sprijinul temporar continuu și specific acordat gospodăriilor și întreprinderilor celor mai vulnerabile la creșterile prețurilor energiei, precum și persoanelor care fug din Ucraina. În același timp, Italia ar trebui să fie pregătită să ajusteze cheltuielile curente în funcție de evoluția situației. De asemenea, Italiei i s-a recomandat să extindă investițiile publice pentru tranziția verde și tranziția digitală, precum și pentru securitatea energetică, ținând seama de inițiativa REPowerEU, inclusiv prin utilizarea mecanismului și a altor fonduri ale Uniunii.

¹⁴ Pe baza previziunilor Comisiei din primăvara anului 2023, creșterea potențială a producției pe termen mediu (media pe 10 ani) a Italiei este estimată la 6,4 % în termeni nominali.

(21) În previziunile Comisiei din primăvara anului 2023, se estimează că în 2023 orientarea fiscal-bugetară va fi contracționistă (+2,6 % din PIB), în contextul unei rate ridicate a inflației. Aceasta urmează unei orientări fiscal-bugetare expansioniste în 2022 (-3,2 % din PIB). Se preconizează că, în 2023, creșterea cheltuielilor curente primare finanțate la nivel național (fără măsurile discreționare privind veniturile) va avea o contribuție contracționistă de 0,9 % din PIB la orientarea fiscal-bugetară. Așadar, creșterea preconizată a cheltuielilor curente primare finanțate la nivel național este în concordanță cu Recomandarea Consiliului din 12 iulie 2022. Contribuția contracționistă preconizată a cheltuielilor curente primare finanțate la nivel național se datorează, în esență, costurilor reduse (cu 1,5 puncte procentuale din PIB) ale măsurilor (specifice și nespecifice) de sprijin pentru gospodării și întreprinderi adoptate ca reacție la creșterile prețurilor la energie. Principalii factori care au contribuit la creșterea cheltuielilor curente primare finanțate la nivel național (fără noile măsuri privind veniturile) sunt creșterea cheltuielilor cu pensiile ca urmare a indexării parțiale efectuate pentru a ține seama de nivelul inflației din anul anterior¹⁵ și alte reduceri recent adoptate ale sarcinii fiscale asupra costului forței de muncă pentru persoanele cu venituri mici și medii. Se estimează că cheltuielile finanțate prin granturi în cadrul mecanismului și prin alte fonduri ale Uniunii vor fi de 1,4 % din PIB în 2023, în timp ce investițiile finanțate la nivel național vor avea o contribuție expansionistă la orientarea fiscal-bugetară de 0,1 puncte procentuale¹⁶. Prin urmare, Italia intenționează să finanțeze investiții suplimentare din mecanism și din alte fonduri ale Uniunii și se prevede că își va menține investițiile finanțate la nivel național. Italia intenționează să finanțeze investiții publice în favoarea tranziției verde și a tranziției digitale, precum și în favoarea securității energetice, de exemplu investiții în rețeaua feroviară, în energia din surse regenerabile, în hidrogen, în rețelele electrice și în mobilitatea durabilă, în protecția terenurilor și a resurselor de apă, precum și investiții legate de infrastructura de cloud pentru administrația publică, care sunt finanțate parțial din mecanism și din alte fonduri ale Uniunii. Având în vedere inundațiile devastatoare care au lovit Italia în luna mai 2023, costul sprijinului direct de urgență legat de inundațiile respective va fi luat în considerare în evaluările ulterioare ale conformității și, în principiu, se va considera ca sprijinul respectiv constituie o măsură cu caracter excepțional și temporară¹⁷.

¹⁵ Legea nr. 197/2022 prevede o revizuire parțială a mecanismului de indexare a pensiilor pentru perioada 2023-2024, care a limitat impactul inflației asupra previziunilor bugetare.

¹⁶ Se preconizează că alte cheltuieli de capital finanțate la nivel național vor avea o contribuție contracționistă de 2,3 puncte procentuale din PIB. Acest lucru se explică prin reducerea preconizată a cheltuielilor cu creditele fiscale pentru lucrările de renovare a clădirilor.

¹⁷ Pentru definiția dată măsurilor cu caracter excepțional, a se vedea Raportul Comisiei Europene privind finanțele publice în UEM 2015.

- (22) Conform Programului de stabilitate pentru 2023, se preconizează că deficitul public va scădea la 3,7 % din PIB în 2024. Această scădere în 2024 s-ar datora în principal unei reduceri a cheltuielilor pentru consumul intermediar și pentru creditele fiscale acordate întreprinderilor din sectorul energiei electrice și al gazelor. În conformitate cu Programul de stabilitate pentru 2023, se preconizează că ponderea datoriei publice în PIB va scădea la 141,4 % la sfârșitul anului 2024. Pe baza măsurilor de politică cunoscute la data la care s-au făcut previziunile, previziunile Comisiei din primăvara anului 2023 estimează un deficit public pentru 2024 de 3,7 % din PIB. Aceste estimări sunt în concordanță cu deficitul preconizat în Programul de stabilitate pentru 2023, cu toate că în previziunile Comisiei din primăvara anului 2023 nu sunt incluse măsurile planificate de creștere a deficitului care reprezintă 0,2 % din PIB și cu privire la care nu se cunosc încă detalii. Previziunile Comisiei din primăvara anului 2023 estimează o pondere mai mică a datoriei publice în PIB, de 140,3 % la sfârșitul anului 2024. Diferența se datorează unei creșteri nominale mai mari a PIB-ului în previziunile Comisiei.
- (23) Programul de stabilitate pentru 2023 prevede eliminarea treptată a tuturor măsurilor de sprijin din domeniul energiei în 2024. Comisia presupune, de asemenea, că toate măsurile de sprijin din domeniul energiei vor fi eliminate treptat în 2024. Acest lucru se bazează pe ipoteza conform căreia nu se vor înregistra noi creșteri ale prețurilor la energie.

- (24) În Regulamentul (CE) nr. 1466/97 se solicită o îmbunătățire anuală a soldului bugetar structural cu 0,5 % din PIB, ca valoare de referință, în vederea atingerii obiectivului bugetar pe termen mediu¹⁸. Ținând seama de considerentele legate de sustenabilitatea finanțelor publice și de necesitatea de a reduce deficitul sub valoarea de referință de 3 % din PIB prevăzută în tratat, ar fi oportună o îmbunătățire a soldului structural cu cel puțin 0,7 % din PIB în 2024, conform estimărilor Comisiei. Pentru a asigura o astfel de îmbunătățire și în conformitate cu metodologia Comisiei, creșterea în 2024 a cheltuielilor primare nete finanțate la nivel național nu ar trebui să depășească 1,3 %, astfel cum se reflectă în prezenta recomandare. În același timp, celelalte măsuri de sprijin în domeniul energiei (estimate în prezent de Comisie la 1,0 % din PIB în 2023) ar trebui eliminate treptat, dacă evoluțiile pieței energiei permit acest lucru și începând cu măsurile care au un caracter mai puțin specific, iar economiile aferente ar trebui utilizate pentru a reduce deficitul public. Potrivit estimărilor Comisiei, acest lucru ar duce la o creștere a cheltuielilor primare nete mai mică decât cea recomandată pentru 2024.
- (25) Dacă se mențin politicile actuale, conform previziunilor Comisiei din primăvara anului 2023, cheltuielile primare nete finanțate la nivel național vor crește la 0,8 % în 2024, cifră mai mică decât rata de creștere recomandată. Având în vedere inundațiile devastatoare care au lovit Italia în luna mai 2023, costul sprijinului direct de urgență legat de inundațiile respective va fi luat în considerare în evaluările ulterioare ale conformității și, în principiu, se va considera ca sprijinul respectiv constituie o măsură cu caracter excepțional și temporară.
- (26) În conformitate cu Programul de stabilitate pentru 2023, se estimează că rata investițiilor publice va crește de la 3,3 % din PIB în 2023 la 3,8 % din PIB în 2024. Investițiile mai mari reflectă creșterea investițiilor finanțate la nivel național și creșterea investițiilor finanțate de Uniune, inclusiv prin mecanism. Programul de stabilitate pentru 2023 se referă la reforme și investiții, care se preconizează că vor contribui la sustenabilitatea finanțelor publice și la creșterea durabilă și favorabilă incluziunii. Printre reformele și investițiile respective se numără reforma codului achizițiilor publice, care face parte, de asemenea, din planul de redresare și reziliență, și reforma regimului fiscal, inclusă în legea de abilitare din martie 2023 (denumită în continuare „legea de abilitare privind reforma fiscală”).

¹⁸ Articolul 5 din Regulamentul (CE) nr. 1466/97 prevede, de asemenea, o ajustare de peste 0,5 % din PIB pentru statele membre cu o datorie publică de peste 60 % din PIB sau cu riscuri mai pronunțate în ceea ce privește sustenabilitatea datoriei.

- (27) Programul de stabilitate pentru 2023 prezintă o traiectorie bugetară pe termen mediu până în 2026. Conform Programului de stabilitate pentru 2023, se estimează că deficitul public va scădea la 3,0 % din PIB în 2025 și la 2,5 % din PIB până în 2026. Prin urmare, se estimează că deficitul public nu va depăși 3 % din PIB începând din 2025. Conform Programului de stabilitate pentru 2023, se estimează că ponderea datoriei publice în PIB va scădea de la 141,4 % la sfârșitul anului 2024 la 140,4 % până la sfârșitul anului 2026.
- (28) În Italia, sarcina fiscală asupra costului forței de muncă a rămas ridicată pentru toate nivelurile de venit în comparație cu situația din alte state membre, în pofida reducerii impozitelor pe venitul persoanelor fizice puse în aplicare în 2022. În plus, extinderea regimului forfetar la lucrătorii care desfășoară activități independente ridică semne de întrebare cu privire la echitatea și eficiența regimului fiscal. Introducerea în 2023 a unui nou regim forfetar în ceea ce privește creșterile salariale a sporit, de asemenea, complexitatea. În luna martie 2023, guvernul a adoptat o nouă lege de abilitare care prevede o reformă generală a regimului fiscal („legea de abilitare privind reforma fiscală”). Se preconizează că aceasta va aborda unele probleme care persistă deja de mult timp, inclusiv prin reducerea impozitelor pe veniturile salariale și prin raționalizarea și simplificarea cheltuielilor fiscale și a impozitelor pe profit. La momentul punerii în aplicare a acestei reforme, va fi esențial să se mențină progresivitatea sistemului fiscal, să se reducă complexitatea, să se prevadă stimulente suplimentare pentru muncă, să se consolideze respectarea obligațiilor fiscale și să se asigure neutralitatea bugetară. În acest sens, există posibilitatea creșterea veniturilor provenite din alte surse, care au un efect mai puțin nefast asupra creșterii economice, cum ar fi cele provenite din bunurile imobile, din TVA și din autorizarea utilizării resurselor costiere deținute de stat, astfel încât să se reducă sarcina fiscală asupra forței de muncă într-un mod neutru din punct de vedere bugetar. Poate fi, de asemenea, avută în vedere îmbunătățirea modului în care sunt concepute taxele de mediu, care, în pofida veniturilor relativ ridicate, nu promovează suficient tranziția către tehnologii mai curate, inclusiv din cauza recurgerii pe scară largă la subvenții cu efecte nefaste asupra mediului. În plus, este important să se abordeze o problemă rămasă nerezolvată de mult timp și care nu este inclusă în legea de abilitare privind reforma fiscală, și anume faptul că valorile cadastrale, care servesc drept bază pentru calcularea impozitului pe bunurile imobile, sunt în mare măsură depășite.

(29) În conformitate cu articolul 19 alineatul (3) litera (b) din Regulamentul (UE) 2021/241 și cu criteriul 2.2 din anexa V la regulamentul respectiv, planul de redresare și reziliență include un set amplu de reforme și de investiții care se consolidează reciproc și care urmează să fie puse în aplicare până în 2026. Implementarea planului de redresare și reziliență al Italiei este în curs, însă există un risc tot mai mare de întârzieri. Italia a prezentat trei cereri de plată, care corespund unui număr de 151 de jaloane și ținte din plan și presupun o plată în valoare totală de 42 de miliarde EUR (suma se referă la primele două cereri de plată, a treia fiind în curs de evaluare). Având în vedere caracterul temporar al mecanismului, aflat în vigoare până în 2026, este esențial să se înceapă cu rapiditate implementarea planului de redresare și reziliență și negocierea modificării acestuia. Este important ca Italia să își consolideze capacitatea administrativă, în special la nivel subnațional, pentru a-și îndeplini în continuare angajamentele asumate în planul de redresare și reziliență, iar un cadru de guvernare eficient și pe deplin operațional rămâne esențial pentru o implementare fără probleme și în timp util a planului respectiv. Este în continuare esențial să se identifice din timp eventualele întârzieri și probleme de implementare și să se ia măsuri în timp util pentru a le soluționa. În conformitate cu articolul 14 alineatul (6) din Regulamentul (UE) 2021/241, la 31 martie 2023, Italia și-a exprimat intenția de a solicita un sprijin suplimentar sub forma unui împrumut în cadrul mecanismului. Negocierile privind addendumul și capitolul referitor la REPowerEU sunt în curs, în ciuda faptului că Italia nu a prezentat nicio propunere oficială. Includerea rapidă a noului capitol privind REPowerEU în planul de redresare și reziliență va permite finanțarea unor reforme și investiții suplimentare care să sprijine obiectivele strategice ale Italiei în domeniile energiei și tranziției verzi. Implicarea sistematică și eficientă a autorităților locale și regionale, a partenerilor sociali și a altor părți interesate relevante rămâne importantă pentru implementarea cu succes a planului de redresare și reziliență, precum și a altor politici economice și de ocupare a forței de muncă ce nu se limitează la planul respectiv, în scopul de a asigura asumarea pe scară largă a agendei de politici în ansamblul ei.

- (30) Majoritatea documentelor de programare ale politicii de coeziune prezentate de Italia au fost aprobate de Comisie în 2022, iar în 2023 a mai fost aprobat încă un astfel de document. Punerea în aplicare rapidă a programelor politicii de coeziune în complementaritate și în sinergie cu planul de redresare și reziliență, inclusiv cu capitolul privind REPowerEU, este esențială pentru realizarea tranziției verzi și a celei digitale, pentru sporirea rezilienței economice și sociale și pentru a obține o dezvoltare teritorială echilibrată în Italia.
- (31) Pe lângă provocările economice și sociale abordate în planul de redresare și reziliență și în programele aferente politicii de coeziune, Italia se confruntă cu o serie de provocări suplimentare legate de politica energetică și de tranziția verde, în special în ceea ce privește utilizarea energiei din surse regenerabile de energie, transportul gazelor, eficiența energetică, furnizarea și dobândirea de competențe verzi și mobilitatea durabilă.
- (32) Capacitatea de producție de energie din surse regenerabile a crescut foarte lent în ultimul an, iar ponderea combustibililor fosili în mixul energetic rămâne importantă. Pentru a accelera utilizarea energiei din surse regenerabile, Italia a adoptat unele modificări ale cadrului existent care reglementează procedurile de autorizare pentru proiectele bazate pe energia din surse regenerabile. Sunt necesare eforturi suplimentare pentru a asigura coerența între cadrul administrativ și cel legislativ, atât la nivel național, cât și la nivel subnațional, și relevanța acestora pentru tehnologiile energetice de ultimă generație. De exemplu, toate normele care privesc acest domeniu ar putea fi consolidate într-un text unic (*Testo unico*); totodată, trebuie actualizate orientările pe care autoritățile subnaționale le urmează pentru a evalua proiectele. Nu în ultimul rând, sunt necesare investiții suplimentare pentru modernizarea rețelei naționale și construirea de rețele care să asigure interconectarea Italiei continentale cu Sicilia și Sardinia, pentru a permite creșterea preconizată a capacității de producție și a absorbi creșterea aferentă a producției din surse regenerabile.

- (33) Persistă în continuare blocaje la nivelul rețelei de gaze. Italia poartă discuții cu partenerii din nordul Africii cu privire la investiții prin care să se suplimenteze capacitatea de import a conductelor și a liniilor de interconexiune de gaze naturale existente. Acest lucru ar contribui la diversificarea importurilor și, prin urmare, la consolidarea securității aprovizionării. Cu toate acestea, sunt necesare investiții suplimentare pentru a elimina blocajele din rețeaua internă existentă, care nu are capacitatea de transport pentru a distribui volumele de gaze nou intrate din sudul țării către nordul țării. Investițiile în infrastructura pentru combustibili fosili trebuie să se limiteze la strictul necesar și să fie concepute în așa fel încât să fie adaptate exigențelor viitorului, pentru ca să se evite situația în care ar deveni dificil să se renunțe la utilizarea unor tehnologii care nu contribuie la îndeplinirea obiectivelor climatice sau care duc la creșterea costurilor tranziției energetice.
- (34) Consumul de gaze naturale al Italiei a scăzut cu 19 % în perioada august 2022-martie 2023, comparativ cu consumul mediu de gaze din aceeași perioadă din ultimii cinci ani, depășind astfel ținta de reducere cu 15 % a consumului prevăzută în Regulamentul (UE) 2022/1369 al Consiliului¹⁹. Italia ar putea depune în continuare eforturi pentru a reduce temporar cererea de gaze până la 31 martie 2024, în conformitate cu Regulamentul (UE) 2023/706 al Consiliului²⁰. Măsurile de îmbunătățire a eficienței energetice a clădirilor trebuie să fie bine direcționate. Parcul imobiliar al Italiei are un potențial de dezvoltare important din perspectiva eficienței energetice, în special dat fiind procentul mare de clădiri vechi și care sunt mari consumatoare de energie. Măsurile existente incluse în planul de redresare și reziliență ar putea fi completate de măsuri precum introducerea unor scheme de stimulente țintite pentru îmbunătățirea eficienței energetice a clădirilor cu cele mai slabe performanțe energetice, inclusiv a clădirilor comerciale și a locuințelor publice, veghindu-se, totodată, ca gospodăriile vulnerabile să beneficieze de măsurile respective și evitându-se efectele regresive. Măsurile respective ar fie benefice în special pentru întreprinderile mici, mijlocii și pentru microîntreprinderi, care adesea nu dispun de capacitatea tehnică și financiară necesară pentru a-și îmbunătăți eficiența energetică. Aceleași măsuri ar contribui, de asemenea, la reducerea sărăciei energetice, care ar putea fi atenuată și prin alte măsuri, de exemplu prin intermediul ghișeelelor unice care oferă servicii personalizate pentru realizarea de economii de energie. Îmbunătățirea eficienței energetice ar putea fi obținută, de asemenea, printr-o intensificare a supravegherii pieței cu privire la proiectarea ecologică și etichetarea energetică.

¹⁹ Regulamentul (UE) 2022/1369 al Consiliului din 5 august 2022 privind măsuri coordonate de reducere a cererii de gaze (JO L 206, 8.8.2022, p. 1).

²⁰ Regulamentul (UE) 2023/706 al Consiliului din 30 martie 2023 de modificare a Regulamentului (UE) 2022/1369 în ceea ce privește prelungirea perioadei de reducere a cererii pentru măsurile de reducere a cererii de gaze și consolidarea raportării și a monitorizării punerii în aplicare a acestora (JO L 93, 31.3.2023, p. 1).

- (35) Lacunele în materie de infrastructură și subvențiile care au efecte nefaste asupra mediului, inclusiv transportul rutier, sunt în continuare substanțiale și descurajează tranziția către soluții de transport mai durabile. De exemplu, numărul mediu de puncte de încărcare rămâne sub media Uniunii. Printre subvențiile care au efecte nefaste asupra mediului se numără impozitarea forfetară a autoturismelor de serviciu care pot fi utilizate pentru uz personal și rambursarea accizelor pe motorina utilizată pentru transportul de mărfuri. Continuarea eforturilor de instalare de stații de încărcare și de eliminare a acestor subvenții este esențială pentru consolidarea pieței vehiculelor cu emisii zero.
- (36) Deficitul de forță de muncă și de personal calificat în sectoarele și în meseriile esențiale pentru tranziția verde, inclusiv în sectorul de producție, dar și pentru implementarea și întreținerea tehnologiilor cu zero emisii nete creează blocaje în procesul de tranziție către o economie neutră din punct de vedere climatic. Crearea unor sisteme de educație și formare de înaltă calitate, care să răspundă nevoilor în schimbare ale pieței forței de muncă, și adoptarea unor măsuri țintite de perfecționare și reconversie profesională sunt esențiale pentru a reduce lipsa de personal calificat și pentru a promova incluziunea pe piața forței de muncă și realocarea forței de muncă. Pentru a debloca oferta neexploatăată de forță de muncă, măsurile respective trebuie să fie accesibile, în special pentru persoanele fizice și în sectoarele și regiunile cele mai afectate de tranziția verde. În Italia, lipsa de personal calificat se face simțită atât în profesiile cu un nivel înalt de calificare, cât și în cele cu un nivel scăzut de calificare, care sunt esențiale pentru tranziția verde. În același timp, adesea, sprijinul pentru formare nu ajunge la lucrătorii care sunt cei mai susceptibili să fie afectați de tranziția verde. Lipsa competențelor necesare pentru tranziția verde în sectorul public, în special la nivel local, frânează, de asemenea, investițiile verzi. Italia se confruntă cu mari disparități regionale, care riscă să fie exacerbate dacă piețele locale ale forței de muncă nu reușesc să valorifice oportunitățile oferite de tranziția verde. În plus, impulsivitatea dobândirii de competențe necesare pentru tranziția verde, inclusiv pentru gestionarea durabilă a solului, ar fi esențială pentru a combate efectele schimbărilor climatice, în special inundațiile severe și secetele persistente.
- (37) Consiliul a examinat Programul de stabilitate pentru 2023 prin prisma evaluării efectuate de Comisie, iar avizul²¹ său se reflectă în recomandarea 1.

²¹ În temeiul articolului 5 alineatul (2) din Regulamentul (CE) nr. 1466/97.

- (38) Având în vedere legăturile strânse dintre economiile statelor membre din zona euro și contribuția lor colectivă la funcționarea uniunii economice și monetare, Consiliul a recomandat statelor membre din zona euro să ia măsuri, inclusiv prin intermediul planurilor lor de redresare și reziliență, pentru: (i) a menține sustenabilitatea datoriei și a se abține de la a susține în mod generalizat cererea agregată în 2023, a direcționa mai bine măsurile fiscal-bugetare luate în scopul atenuării impactului prețurilor ridicate la energie și a reflecta asupra unor modalități adecvate de reducere a sprijinului pe măsură ce scad presiunile asupra prețurilor la energie; (ii) a susține un nivel ridicat de investiții publice și a promova investițiile private în vederea sprijinirii tranziției verzi și a celei digitale; (iii) a sprijini evoluțiile salariale care atenuază pierderea puterii de cumpărare, limitând în același timp efectele secundare asupra inflației, pentru a îmbunătăți în continuare politicile active în domeniul pieței forței de muncă și pentru a aborda deficitul de competențe; (iv) a îmbunătăți mediul de afaceri și a se asigura că sprijinul energetic acordat întreprinderilor este rentabil, temporar și orientat către întreprinderi viabile și că menține stimulentele pentru tranziția verde și (v) a menține stabilitatea macrofinanciară și a monitoriza riscurile, continuând, în același timp, lucrările privind finalizarea uniunii bancare. Pentru Italia, recomandările 1, 2 și 3 contribuie la punerea în aplicare a primei, a celei de a doua, a celei de a treia și a celei de a patra recomandări formulate în Recomandarea pentru 2023 privind zona euro.
- (39) Consiliul a examinat, în lumina bilanțului aprofundat realizat de Comisie și a evaluării sale, Programul național de reformă pentru 2023 și Programul de stabilitate pentru 2023. Recomandările sale emise în temeiul articolului 6 din Regulamentul (UE) nr. 1176/2011 sunt reflectate în recomandarea 1. Politicile menționate în recomandarea 1 contribuie la abordarea vulnerabilităților legate de nivelul ridicat al datoriei publice și de creșterea slabă a productivității. Recomandarea 2 contribuie la punerea în aplicare a recomandării 1. Politicile menționate în recomandarea 1 contribuie atât la corectarea dezechilibrelor, cât și la punerea în aplicare a recomandărilor formulate în Recomandarea pentru 2023 privind zona euro, în concordanță cu considerentul 38,

RECOMANDĂ ca, în 2023 și în 2024, Italia să întreprindă acțiuni astfel încât:

1. Să elimine treptat măsurile existente de sprijin de urgență în domeniul energiei și să utilizeze economiile astfel realizate pentru a reduce deficitul public, cât mai curând posibil în 2023 și 2024. În cazul în care noi creșteri ale prețurilor la energie ar impune noi măsuri de sprijin sau continuarea celor existente, să se asigure că astfel de măsuri de sprijin sunt direcționate pentru a proteja gospodăriile și întreprinderile vulnerabile, sunt fezabile din punct de vedere bugetar și încurajează în continuare realizarea de economii de energie.

Să asigure o politică fiscal-bugetară prudentă, în special prin limitarea în 2024 la maximum 1,3 %²² a creșterii nominale a cheltuielilor primare nete finanțate la nivel național.

Să mențină investițiile publice finanțate la nivel național și să asigure absorbția eficace a granturilor în cadrul mecanismului și a altor fonduri ale Uniunii, în special pentru a promova tranziția verde și cea digitală.

În perioada de după 2024, să continue să urmărească o strategie fiscal-bugetară pe termen mediu de consolidare treptată și durabilă a finanțelor publice, combinată cu investiții și reforme care să conducă la îmbunătățirea productivității și la o creștere durabilă mai accentuată, pentru a obține o poziție bugetară prudentă pe termen mediu.

Să reducă în continuare impozitele pe veniturile salariale și să îmbunătățească eficacitatea sistemului fiscal prin adoptarea și punerea în aplicare în mod corespunzător a legii de abilitare privind reforma fiscală, menținând în același timp progresivitatea sistemului fiscal și îmbunătățind echitatea, în special prin raționalizarea și reducerea cheltuielilor fiscale, inclusiv a TVA și a subvențiilor cu efecte nefaste asupra mediului, precum și prin reducerea complexității codului fiscal. Să alinieze valorile cadastrale la valorile curente de piață.

²² Se estimează că aceasta corespunde unei îmbunătățiri anuale a soldului bugetar structural cu cel puțin 0,7 % din PIB pentru 2024, astfel cum se descrie în considerentul 24.

2. Să asigure o guvernare eficientă și să consolideze capacitatea administrativă, mai ales la nivel subnațional, pentru a permite implementarea continuă, rapidă și constantă a planului de redresare și reziliență. Să finalizeze cu celeritate capitolul privind REPowerEU pentru a putea demara rapid punerea sa în aplicare. Să pună în aplicare rapid programele politicii de coeziune, în strânsă complementaritate și sinergie cu planul de redresare și reziliență.
3. Să reducă dependența de combustibilii fosili. Să raționalizeze procedurile de autorizare pentru a accelera producția de energie suplimentară din surse regenerabile și pentru a dezvolta interconexiunile de energie electrică capabile să o absoarbă. Să îmbunătățească capacitatea de transport intern al gazelor naturale în vederea diversificării importurilor de energie și a consolidării securității aprovizionării. Să îmbunătățească eficiența energetică în sectorul rezidențial și în cel al întreprinderilor, inclusiv prin scheme de stimulente mai bine țintite, care să vizeze în special gospodăriile cele mai vulnerabile și clădirile cu cele mai slabe performanțe energetice. Să promoveze mobilitatea durabilă, inclusiv prin eliminarea subvențiilor cu efecte nefaste asupra mediului și accelerarea instalării stațiilor de încărcare. Să accelereze eforturile în materie de politici ce vizează furnizarea și dobândirea aptitudinilor și a competențelor necesare pentru tranziția verde.

Adoptată la Bruxelles,

Pentru Consiliu

Președintele